

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΠΟΙΗΣΙΣ ΥΣΤΕΡ' ΑΠ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗ

Ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς, (γεννήθηκε στὴν Πάτρα ἀπὸ γονεῖς Μεσολογγίτες στὰ 1859), δίνει κάπου μιὰ εἰκόνα τῆς ποιήσεώς μας ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Βαλαωρίτη:

Τὴ χρονιά πὸν πέθανε ὁ Βαλαωρίτης, ὁ Ροΐδης «ξανάπαιρνε στὰ χέρια καὶ ξανάφερνε στὴ μέση τὸ σημαντικό ζήτημα. Ποιὰ εἶναι ἡ γλῶσσα πὸν ταιριάζει στὴ νέα Ἑλληνικὴ ποίηση; Μόνο ἡ δημοτικὴ γλῶσσα μπορεῖ νὰ μεταδώσῃ τὴν ὑψηλὴ συγκίνησι—καὶ νὰ ζωντανέψῃ τὰ φαντάσματα σὲ πλάσματα φαντασίας. Μὲ τὴν καθαρεύουσα ποιήματα δὲν πλάθονται... Τέτοια γνώμη τότε καὶ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ροΐδη ἦτανε κατὶ τὸ καινούργιο καὶ ξαφνικὸ καὶ ἐπαναστατικὸ καὶ γιὰ τοῦτο γοήτευε καὶ σκαντάλιζε καὶ τάραιζε, κι ἄνοιγε στὴ σκέψι νέους οὐρανούς. Ἄπὸ τὰ νεοελληνικὰ ποιήματα πὸν διάβαζα, μετρημένα ἔργα φύλαγα βαθύτερα... Ἦτανε μιὰ ποίηση καὶ ἦτανε στίχοι κάπως ἀρκετὰ διαφορετικοὶ οἱ στίχοι τοῦ Βικέλα, τὰ Τραγούδια γιὰ τὰ παιδιά τοῦ Τανταλίδη, μερικοὶ στίχοι τοῦ Βιζυνοῦ, κάποια τραγουνάκια τοῦ Ἄϊνε μεταφρασμένα ἀπ τὸν Ἰωάννη Καμπούρογλου, κ' ἐκεῖνα τὰ τριᾶτέσσερα μικροποιήματα τοῦ Βαλαωρίτη τὰ δλόδροσα καὶ τὰ κυματιστὰ σὰν τὴν Ἀ γ ρ ᾶ μ π ε λ η, σὰν τὸ Ρ ὁ δ ο καὶ τὴ Δ ρ ο σ ο ὕ λ α, σὰν τὸ Πα ρ ᾶ π ο ν ο: Ὅλα τοῦτα πὸν ποιὸ σὲ τελειότερο, ποιὸ σὲ ταπεινότερο βαθμό, στὸ εἶδος του καθένα, καθαρὰ ξεχωρίζουν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τὴν καθιερωμένη στερεότυπη ρητορεία τῶν ἄλλων στιχουργῶν. Καὶ ἄρπαζε δυνατὰ τὴν ψυχὴ μου ἡ συλλογὴ τοῦ Παπαδιαμαντόπουλου « Τ ρ υ γ ὄ ν ε ς καὶ Ἐ χ ι δ ν α ι ». Τὸ βιβλίο, καθὼς τὸ δείχνει τ' ὄνομά του, ἦτανε σὰν ἓνα παρδαλὸ φόρεμα, ραμμένο ἀπὸ κομμάτια ἄμοιαστα, δυσκολοταίριαστα—ἀπὸ μιὰ μετάφρασι τοῦ Γκαῖτε σιμὰ σὲ μιὰ μετάφρασι ἐνὸς Didier, ἀπὸ τὸν καλὸ Θεὸ τοῦ Μπερανζέ, μὲ στίχους τοῦ Ἄϊνε, παραγιομάτους μὲ ὄ χ θ α ς θρυπτούσας καὶ χ ι ο ν ῶ δ ε ι ς ἔ α ν ο ὕ ς. Ἄπὸ ποιήματα γραμμένα Γαλλικὰ πὸν προφήτευαν, μολονότι παιδιάτικα ἀκόμα, τὴ μελλόμενη δόξα τοῦ Μορέας, ἀπὸ δεκαπεντασύλλαβους ἐλεγειακοὺς τῆς πιδ αὐστηρῆς καθαρολογίας κι ἀπὸ τραγοῦδια πὸν χαρωπὰ σπαρτάριζαν ἀπὸ σάρκας ὄρμη καὶ μοσκοβολοῦσαν σὰν ἀπὸ πεῦκο βουνοῦ. Ὅμως μέσα στὸ ἀνακάτωμα κάποια κομμάτια, ξέβγαιναν, πὸν ἦτανε μιὰ σωστή, καθαρὴ, ἀσημένια φωνούλα, κατὶ καινούργιο μέσα στὶς παράτονες καντάδες τῶν Ἀθηναίων ποιητῶν...

